

ПРО ОБРОБІТОК ҐРУНТУ ТА ПОПЕРЕДНИКІВ В ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ СОНЯШНИКУ

Рябоконт О.О.

Науковий керівник – канд. техн. наук, доцент Ярошенко П.М.

Сумський національний аграрний університет

(40021, Суми, Герасима Кондратьєва 160, каф. «Експлуатації техніки»,

тел. +38-0542-62-78-30, www.sau.sumy.ua)

За останні десятиріччя, незважаючи на досягнення науково-технічного прогресу, спостерігається втрата родючості ґрунтів, зростання шкодо чинних бур'янів, хвороб і шкідників, які зумовлюють потребу розробки нових моделей обробітку ґрунту при застосуванні різних попередників основних сільськогосподарських культур, сівби їх у повторних посівах та нормування інтенсивності застосування хімічних засобів. Причому потреба удосконалення обробітку ґрунту назріла в багатьох ґрунтово-кліматичних зонах України.

Застосування як попередника сої на насіння справляло позитивний вплив на формування урожайності соняшнику, що становила 2,86 т/га та суттєво перевищувала продуктивність рослин після інших попередників. При вирощуванні соняшнику після озимої пшениці та кукурудзи на зерно рівень урожайності суттєво знижувався – до 2,53 та 2,67 т/га відповідно. Найнижчий рівень продуктивності формувалася за умов вирощування соняшнику в повторних посівах і становив 2,39 т/га. У таких умовах при вирощуванні соняшнику після сої, кукурудзи на зерно та у повторних посівах не виявлено зниження продуктивності від застосування мінімізації основного обробітку ґрунту, але встановлено суттєвий недобір урожайності за використання прямої сівби, який після сої становив 0,09 т/га, після кукурудзи на зерно – 0,13 т/га та після соняшнику – 0,20 т/га, а після озимої пшениці – 0,9 т/га.

Дослідження показали суттєвий вплив на продуктивність соняшнику не лише попередників та обробітку ґрунту, а й передпопередників з їх обробітками. Так, найбільша продуктивність соняшнику відмічена при ланці сівозміни соя-соя-соняшник, кукурудза-соя-соняшник, кукурудза-кукурудза-соняшник та соя-кукурудза-соняшник з рівнем урожайності за традиційної системи обробітку ґрунту після традиційної – 3,22-3,36 т/га. Дещо нижча продуктивність була, коли соняшник вирощували із застосуванням оранки після прямої сівби з ланками сівозміни соя-соя-соняшник та соя-кукурудза-соняшник (3,02–3,04 т/га). Близька до цього рівня урожайність спостерігалася за умови вирощування соняшнику у повторних посівах після сої при використанні оранки після оранки та прямої сівби після оранки у ланках соя-соя-соняшник, соя-кукурудза-соняшник та кукурудза-кукурудза-соняшник. Застосування інших моделей ланок сівозмін призводило до більш значного зниження продуктивності.

Таким чином, одним з основних заходів щодо припинення й запобігання розвитку негативних процесів і кризових явищ у рослинництві є науково-обґрунтоване розміщення культур у сівозмінах або ланках сівозміни та застосування новітніх гібридів генетично стійких до паразитів та хвороб.